

Pavel Černý, Angličtí a francouzští králové a královny pohledem českých narativních pramenů, České Budějovice 2023, 78 s. (Bakalářská práce Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích)

Posudek oponenta bakalářské práce

Když si čtenář přečte název bakalářské práce Pavla Černého, nezjistí, v jakém časovém období dějin se autor chce zabývat obrazem anglických a francouzských králů a královen. Teprve v úvodu práce pozná, že autorovi jde především o 15. a 16. století. Jelikož v názvu práce se uvádí, že základním heuristickým východiskem budou narativní prameny, nestačí je v textu pouze vyjmenovat, ale je nezbytně nutné k nim připojit teoretickou literaturu, ze které autor vycházel, když se zabýval tím, co lze označit souslovím narativní prameny a jakou mají vypovídací hodnotu. Tuto literaturu jistě neponechal stranou pozornosti, když prováděl kritiku zvolených narativních pramenů a hledal v nich odpovědi na položené otázky. Takové teoretické práce jsem v bakalářském spisu nenašel, proto předpokládám, že autor o nich bude hovořit aspoň při její obhajobě.

Za velmi nešťastnou považuji koncepci spisu a jeho metodologické ukotvení. Sledovat obraz francouzských a anglických vládců a vládkyň v tak dlouhém, navíc zlomovém, období nutně vedlo k tomu, že autor zůstal pouze na popisném povrchu. Navíc tam chtěl mít muže i ženy na trůnu, což nelze dost dobře zvládnout z jednoho typu pramenů s krajně omezenou vypovídací schopností. S jistými náznaky komparace mohu souhlasit, ale rozhodně nesouhlasím s autorovým tvrzením, že používá také prozopografický přístup (s. 11). Kdyby ho skutečně chtěl správně použít, musela by jeho práce vyústit v kolektivní biografii anglických a francouzských panovníků a panovnic v 15. a 16. století, což je úkol, který naprosto překračuje možnosti bakalářské práce a odborné schopnosti autora!

Ideální obraz vladaře pozdního středověku a raného novověku nelze kreslit pouze se znalostí Erasma Rotterdamského a Niccola Machiavelliho. Z práce se zcela vytratily normativní prameny typu „Fürstenspiegel“, o nichž existuje obrovský korpus nejen německé literatury. Když Pavel Černý pracoval se záslužnou knihou Roberta Antonína, měl mít více na paměti, že pojednává o ideálním vládcí raného a vrcholného středověku, tedy o obdobích, která nejsou předmětem bakalářské práce. Podrobné osvětlení proměny kánonu očekávaných vlastností vládce v dlouhé epoše mezi středověkem a novověkem jsem také v práci hledal marně. Navíc teoretický koncept ideálu vladaře a vládkyně měl být logicky strukturován, aby

umožňoval požadovanou komparaci (osobnost, gender, vlastnosti, schopnosti a dovednosti, chování a jednání, víra, rodina, vláda, moc, magie, apod.).

Při analýze Kosmografie české Zikmunda z Púchova, kronikářského díla Daniela Adama z Veleslavína a zpřístupněných fragmentů Marka Bydžovského z Florentina, tedy vydaných děl, která tvořila jeho heuristickou oporu, nutně musel autor záhy zjistit, že na ambiciózně položené otázky nezíská odpověď, protože charakter pramenů mu takové odpovědi prostě nemůže poskytnout. Tak došlo k tomu, že místo očekávaných obrazů vládců a vládkyň na anglickém a francouzském trůnu (nebo pohledů na ně) předesílal především zlomky politických událostí, které byly v jejich životech tak důležité, že je zaznamenali kronikáři. Sám rozpačitě na s. 26 přiznal, že takový obraz bude obtížné zachytit, že bude těžké říct, jak se panovníci a panovnice, jimž věnoval pozornost, odchýlili nebo přiblížili k očekávanému ideálu.

Autor letmo konfrontoval výpověď narativních textů s charakteristikami jednotlivých vládců a vládkyň tak, jak je našel v několika titulech odborné literatury, často popularizačního a encyklopedického rázu. Kdyby si téma podstatně zúžil, zjistil by, že výpověď kronik může v některých případech konfrontovat ve šlechtické korespondenci a dalších písemnostech. To by mu umožnilo určit, jak byl konkrétní vladař vnímán současníky. Tím by se vyvaroval i metodologicky nepřijatelných interpretací toho, že se domnívá, že pohled na určitého vládce v narativních textech má blíže k Rotterdamskému nebo Machiavellimu! Jak k tomu dospěl?

Kdyby se autor nechtěl tak geograficky rozmáchnout a zvládnout všechno, tak zvolené prameny a další písemnosti by mu přinejmenším umožnily interpretovat obraz Ferdinanda I., jemuž v práci věnoval pozornost, přestože do ní tematicky nepatří. Na tomto příkladě si mohl vyhledat heuristiku, včetně nevydaných pramenů, prostudovat odbornou literaturu a následně hodnotit (srovnávat, interpretovat) to, co vytvářelo „ideální“ portrét tohoto vladaře a nastínit, čím se od něj odlišoval v očích současníků. Méně znamená někdy více, zvláště v případě bakalářských prací.

S výjimkou pravopisných chyb na s. 9, 18, 20, 25, 27, 29, 30, 48, které se týkají interpunkce a přímé řeči, je bakalářská práce po jazykové a stylistické stránce napsána velmi dobře a čtivě; autor je schopen se obratně a neotřele vyjadřovat.

Bakalářskou práci Pavla Černého doporučuji k obhajobě. S ohledem na chybnou koncepci, špatně zvolenou metodologii a proseminární nedostatky, jak kriticky podrobně uvádím výše, mohu kvalifikační spis hodnotit pouze stupněm **d o b ř e**.